ECLI:LV:AT:2023:1031.C30671419.28.L
Lieta Nr. C30671419, SKC-144/2023
Civillietu departaments

Latvijas Republikas Senāts
LĒMUMS
Rīgā 2023. gada 31. oktobrī

Senāts šādā sastāvā: senators referents Kaspars Balodis, senatores Ļubova Kušnire un Inta Lauka

izskatīja rakstveida procesā /pers. C/ blakus sūdzību par Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2022. gada 10. jūnija lēmumu.

Aprakstošā daļa

[1] Starp /pers. C/ kā pasūtītāju un SIA „BūvLat grupa" kā uzņēmēju 2013. gada 28. decembrī noslēgts būvuzņēmuma līgums par būvdarbu veikšanu /pers. C/ piederošajā nekustamajā īpašumā /adrese A/.

Ar 2016. gada 29. februāra cesijas līgumu SIA „BūvLat grupa" savas prasījuma tiesības pret /pers. C/, kuras izriet no 2013. gada 28. decembrī noslēgtā būvuzņēmuma līguma, cedējusi /pers. E/.

[2] /pers. E/ 2019. gada 24. janvārī Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesā cēlis prasību pret /pers. C/, lūdzot piedzīt no /pers. C/ par labu /pers. E/ parādu 138 199,99 EUR.

[3] /pers. E/ un /pers. F/ 2019. gada 21. novembrī Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesā iesnieguši pieteikumu par puses procesuālo tiesību pārņemšanu, lūdzot aizstāt prasītāju /pers. E/ ar /pers. F/.

Ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2019. gada 23. decembra lēmumu prasītājs /pers. E/ aizstāts ar tiesību pārņēmēju /pers. F/.

[4] Ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2021. gada 9. jūlija spriedumu un Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2022. gada 6. maija spriedumu /pers. F/ prasība pret /pers. C/ par parāda piedziņu noraidīta.

Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija piedzinusi no /pers. F/ /pers. C/ labā izdevumus advokāta palīdzības samaksai 6909,99 EUR, bet valsts ienākumos – ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 7,87 EUR.

Par Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2022. gada 6. maija spriedumu /pers. F/ iesniedzis kasācijas sūdzību.

[5] /pers. F/ un SIA „Alpha Trade" 2022. gada 13. maijā Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijā iesnieguši pieteikumu par puses procesuālo tiesību pārņemšanu, lūdzot aizstāt prasītāju /pers. F/ ar SIA „Alpha Trade".

[6] Ar Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2022. gada 10. jūnija lēmumu /pers. F/ un SIA „Alpha Trade" pieteikums apmierināts. Tiesa aizstājusi prasītāju /pers. F/ ar tiesību pārņēmēju SIA „Alpha Trade".

Lēmumā norādīts, ka ar 2022. gada 13. maija cesijas līgumu /pers. F/ nodevis SIA „Alpha Trade" prasījuma tiesības pret parādnieku /pers. C/. SIA „Alpha Trade" 2022. gada 13. maija vēstule apstiprina, ka /pers. C/ paziņots par prasījuma tiesību cesiju.

/pers. C/ iebildumi, ka prasītāja aizstāšana var nelabvēlīgi ietekmēt sprieduma izpildi, jo patiesais prasījuma tiesību cesijas mērķis ir atsvabināties no ar lietas vešanu saistīto izdevumu par labu atbildētājam un ar lietas izskatīšanu saistīto izdevumu valsts labā samaksas, ir viņa subjektīvs viedoklis. Tas nedod pamatu pieteikuma par puses procesuālo tiesību pārņemšanu noraidīšanai.

Nav pamata atzīt, ka prasītāja aizstāšana kavēs sprieduma izpildi. Uz tiesību pārņēmēju no iestāšanās brīža pāries visas prasītāja procesuālās tiesības un pienākumi.

[7] Blakus sūdzību par minēto lēmumu iesniedzis /pers. C/, lūdzot to atcelt un izlemt jautājumu pēc būtības.

Blakus sūdzībā norādīts, ka tiesa pārkāpusi Civilprocesa likuma 77. pantu. No Civilprocesa likuma 77. panta neizriet, ka tiesai būtu beznosacījuma pienākums piekrist aizstāt kādu no pusēm ar tās tiesību pārņēmēju.

Konkrētajā gadījumā Rīgas apgabaltiesā iesniegtais pieteikums par puses procesuālo tiesību pārņemšanu, liecina par prasītāja vēlmi atbrīvoties no ar lietas vešanu saistīto izdevumu atlīdzināšanu atbildētājam. Cesionāre SIA „Alpha Trade" ir izslēgta no VID Pievienotās vērtības nodokļu maksātāju reģistra, 2021. gadā un iepriekšējos gados uzņēmuma apgrozījums bijis 0 EUR, dalībnieku skaits – 0, kā arī peļņa pēc nodokļu nomaksas – negatīva. No minētā secināms, ka SIA „Alpha Trade" neveic nekādu saimniecisko darbību. Līdz ar to nav ekonomiska pamatojuma tam, kādēļ šāda komercsabiedrība vēlētos uzņemties papildu saistības.

Ir pamats uzskatīt, ka attiecīgā situācijā prasītājs ar procesuālo tiesību nelabticīgu izlietošanu cenšas panākt, lai sprieduma izpilde kļūtu neiespējama.

Motīvu daļa

[8] Iepazinies ar lietas materiāliem un blakus sūdzības argumentiem, Senāts uzskata, ka Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2022. gada 10. jūnija lēmums atceļams, un jautājums par puses procesuālo tiesību pārņemšanu izlemjams pēc būtības.

[9] Lēmumam par piedzinēja procesuālo tiesību pārņemšanu, tāpat kā ikvienam tiesas nolēmumam, ir jābūt balstītam uz vispusīgi pārbaudītiem faktiskiem apstākļiem un lietas dalībnieku iesniegto pierādījumu izvērtējumu.

[9.1] Civilprocesa likuma 77. pants reglamentē puses procesuālo tiesību pārņemšanu jebkurā procesa stadijā. Prasījuma cesija, ar kuru konkrētajā gadījumā pamatota piedzinēja tiesību pārņemšana, ir viens no Civilprocesa likuma 77. pantā minētajiem gadījumiem, kad viena no pusēm lietā izstājas, un tiesa pieļauj aizstāt šo pusi tās tiesību pārņēmējam.

Šāda pieteikuma izskatīšanas gaitā tiesai (tiesnesim) jāapsver, pirmkārt, vai konkrētā tiesiskā attiecība vispār pieļauj tiesību pārņemšanu, otrkārt, vai lietā esošie pierādījumi apliecina prasījuma cesijas (parāda pārvedes) tiesiskumu (sk. *Senāta 2019. gada 24. janvāra lēmuma lietā Nr. SPC-8/2019, ECLI:LV:AT:2019:0124.SPC000819.2.L, 10.1. punktu*).

Konkrētajā gadījumā cesijas līgums, kā to konstatējusi tiesa, ir noslēgts. Līdz ar to formāli pastāv Civilprocesa likuma 77. panta pirmajā daļā minētais priekšnoteikums prasītāja procesuālo tiesību pārņemšanai.

[9.2] No lietas materiāliem redzams, ka prasītāja tiesības procesa gaitā ir pārņemtas vairākkārt. Prasītāja aizstāšana notikusi jau sākotnēji, ceļot prasību tiesā, kā arī pēc apelācijas instances tiesas sprieduma taisīšanas.

Iesniedzot pieteikumu par procesuālo tiesību pārņemšanu pēc prasītājam nelabvēlīga apelācijas instances tiesas sprieduma, /pers. F/ lūdzis aizstāt viņu ar tiesību pārņēmēju SIA „Alpha Trade".

No lietā esošajiem SIA „Alpha Trade" gada pārskatiem par 2019., 2020. un 2021. gadu redzams, ka uzņēmums darbojies tikai ar zaudējumiem. Šādos apstākļos ir pamats apšaubīt, vai /pers. F/ rīkojies godprātīgi, savas prasījuma tiesības pret /pers. C/ nododot SIA „Alpha Trade" pēc tam, kad ir taisīts prasītājam nelabvēlīgs apelācijas instances tiesas spriedums, piedzenot no prasītāja ar lietas vešanu un ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus.

Civilprocesa likuma 74. panta sestā daļa noteic, ka pusēm savas tiesības un pienākumi jāizpilda godprātīgi. Šajā normā nostiprināts fundamentāls princips, ka personas savas tiesības drīkst izmantot atbilstoši to būtībai, kas nozīmē arī tiesību godprātīgu izmantošanu, tādējādi respektējot citu personu ar likumu aizsargātās tiesības un intereses (sk. *Senāta rīcības sēdes 2020. gada 25. augusta lēmumu lietā Nr. SKC- 1304/2020, ECLI:LV:AT:2020:0825.C29589916.27.L*).

Senāts piekrīt civilprocesa tiesību doktrīnā paustajai atziņai, ka Civilprocesa likuma 74. panta sestajā daļā noteiktais pienākums tiesības izmantot un pienākumus pildīt godprātīgi ir labas ticības principa izpausme civilprocesā un gadījumā, kad persona savas tiesības izmanto neattaisnojamā veidā vai neattaisnojamu mērķu sasniegšanai, šīs subjektīvās tiesības personai var tikt liegtas (sk. *Ose D. Negodprātīgas tiesību un pienākumu izmantošanas un ļaunprātīgas rīcības izpratne civilprocesā, Jurista Vārds, 18.12.2018., Nr. 51/52*). Savukārt profesors Dr. jur. Vladimirs Bukovskis norādījis uz iespēju, ka prasītājs, vēlēdamies izvairīties no tiesas un lietas vešanas izdevumu piespriešanas viņam, nodod savu prasību citai personai, kas faktiski ir maksātnespējīga (sk. *Bukovskis V. Civīlprocesa mācības grāmata. Rīga: Autora izdevums, 1933, 265. lpp.*).

Var piekrist /pers. C/ blakus sūdzībā minētajam, ka konkrētajā gadījumā /pers. F/ mērķis, nododot SIA „Alpha Trade" savas prasījuma tiesības, bijis panākt situāciju, kurā sprieduma izpilde kļūst neiespējama. SIA „Alpha Trade" neveic saimniecisko darbību un tai nav aktīvu. Līdz ar to var piekrist blakus sūdzības iesniedzēja norādītajam, ka, gadījumā, ja stāsies spēkā apelācijas instances tiesas spriedums, tiesāšanās izdevumu piedziņa no SIA „Alpha Trade" varētu būt neiespējama.

Var secināt, ka /pers. F/, lūdzot sevi aizstāt ar cesionāri, savas procesuālās tiesības izmantojis negodprātīgi, proti, neattaisnojama mērķa sasniegšanai. Tādēļ nav pamata viņa pieteikuma par procesuālo tiesību pārņemšanu apmierināšanai.

[10] No lietas materiāliem redzams, ka /pers. C/ par blakus sūdzību iemaksājis drošības naudu 70 EUR. Ņemot vērā, ka atbilstoši Civilprocesa likuma $444.^{1}$ panta otrajai daļai Senāts pārsūdzēto lēmumu atceļ, /pers. C/ atmaksājama drošības nauda.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 448. panta pirmās daļas 3. punktu, Senāts

nolēma

atcelt Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2022. gada 10. jūnija lēmumu un /pers. F/ pieteikumu par procesuālo tiesību pārņemšanu noraidīt;

atmaksāt /pers. C/ drošības naudu 70 EUR (*septiņdesmit euro*).

Lēmums nav pārsūdzams.

Senators K. Balodis Senatore Ļ. Kušnire Senatore I. Lauka